

Oosterkwelder Schiermonnikoog

In vogelvlucht

Foto en tekst Paul Paris

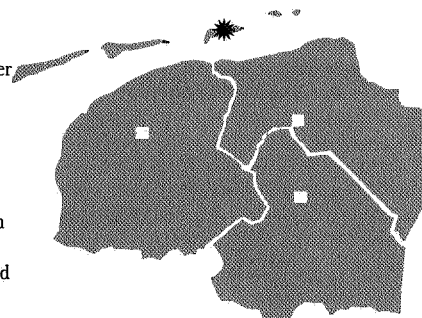
● De Oosterkwelder strekt zich kilometers lang uit aan de oostkant van Schiermonnikoog. Een stuifdijk aangelegd in de vijftiger jaren (buiten beeld, aan de bovenkant van de foto) beschermt het gebied gedeeltelijk tegen de overstromingen vanuit de Noordzee.

Om enig idee over de schaal van de foto te krijgen: deze beslaat ongeveer 1 vierkante kilometer en links op de foto, tegen de rand iets onder het midden, staat een groepje grazende koeien. De foto geeft een van de grotere slenken weer aan de wadkant van de Oosterkwelder. Linksboven liggen de Kobbeduinen, herkenbaar aan het donkere struweel van duindoorn en vlier. Het driehoekige baken is linksboven nog net te zien.

Jan van de Kerm

Aan de bovenkant van de foto ligt een min of meer gesloten lint van verspreid liggende duinen, dat samenhangt met de duinenreeks langs het Noordzeestrand. De zich vertakkende slenk (de Derde Slenk geheten) maakt deel uit van de relatief hoogopgeslibde middenkwelder en de verschillende kleuren van blauwgrijs via geelgroen naar kleine rossige plekje wijzen op een afwisselende vegetatie. Deze vegetatie wordt sterk bepaald door het brak-zoute wadwater en de al dan niet zandige of kleiige ondergrond. De grijze tint op de foto is de zeealsem, de groene tinten zijn de hogergelegen oeverwallen begroeid met zoutmelde en verder van de slenk af liggen verspreid kommen met rossig getint lamsoor. De Derde Slenk met de zijtakken, waar dagelijks eb- en vloedwater doorstroomt, vormt een fraai

voorbeeld van actuele geologische processen zoals die ook elders in het waddengebied voorkomen. De brede slenk in het midden van de foto vertoont een eerste begin van meandervorming. Op de linker oever ontstaat een binnenbocht die door aanslibbing verbreedt. De tegenoverliggende rechter oever is een stuk stijler. Hier vindt erosie plaats als gevolg van de stroomsnelheid. Meandervorming komt zeer algemeen voor, maar is nog steeds een vrij ingewikkeld proces om te verklaren. Laboratoriumproeven wijzen uit dat een rechte stroomgeul in zacht materiaal (klei of zand) altijd de neiging heeft om van het rechte pad af te wijken. De stroom slingert ook tegen de oevers. De mate van meandervorming (grote flauwe of kleine scherpe bochten) hangt of van de totale hoeveelheid te verwerken water (debiet) van de stroom. In brede stromen met een groot debiet zijn de bochten flauw, zoals in de hoofdstroom centraal op de foto. Kleine stroompjes met een geringer debiet hebben daarentegen de neiging in meerdere scherpere bochten te meanderen. Zeer fraai is dit te zien aan de zijtak rechtsboven op de foto. Kortom: hoe verder landinwaarts en hoe smaller de stroom, destemee kleinere en scherpere bochten.

NB